

„המלכה - בכל זאת עודנה באופנה!“

סא"ל ישראל בר

מדינה; זאת בעיקר מטעמי אבדן האי-
מוג, וחוסר הרצון לגרום להשמד עולמי
בגלל ארץ זו או אחרת — כל פעם בגלל
ארץ אחת בלבד...“

...מה יעשו דיביות, המערב' מול
שטפון, מזרחי' קונבנציונאלי באירופה,
או בכל חזית אחרת, גם אם יהיו בניויות
כבריגדות משולשות, מרובעות או מחומ'
שות, קורפוסים או ארמיות — בלא שיפ'
עילו פצצות תרמו-גרעיניות להגנתן? ...

נתרגם-נא דוגמאות אלו של אל"מ נרקיס
מהנוסח המעודן וההיפוטיטי שלו לשפה פשוטה
וגסה. הוא אומר: היות ולמערב אין, ולא יהיה,
שום משקל-נגד ליתרון הסוביטי בגייסות „קונ'
בנציונאליים“, הרי לפניו רק שתי ברירות: אי-
בודלדעת מהיר וכללי, על-ידי מלחמה גרעי-
נית; ואיבוד-לדעת הדרגי ואטי, על-ידי השתל-
טות סוביטית, צעד אחר צעד, בשיטות הלחץ
והסחיטה האופייניות למלחמה-הקרה.

הנני מסכים לדעתו של אל"מ נרקיס שלאור
פרספקטיבות כאלה — אם הן אמנם הפרספק-
טיבות היחידות — אין כל חשיבות לבעית עתי-
דו של חיל-הרגלים; ועפ"י תחזית מעין זו ניתן
אף לשאול אם יש עוד בכלל חשיבות לבעיה
כלשהי.

אלא שהשאלה המכרעת היא, לדעתי, האם
אמנם חזית-שחורה זאת, שחברי ברוך-החיוך
נדיבך בה דוקא ב„עיר-האורות“, היא פסק-דין
של הגורל אשר אין מנוס ממנו ולא קיימת כלל
אפשרות לערער עליו?

ראשית-כל, אין ההרהורים הפסימיים האלה
פועל-יוצא של התהליך הכללי בהתפתחות הצב'
אית בעולם כיום — אלא של ההתפתחות בקרב
נאט"ו בלבד מזה שנים אחדות; או, מדויק יותר,
של השפעת התורה האמריקאית, אשר ודאי ש'
היתה קיימת לפחות לפני פרק-זמן מסויים, וש'
דגלה בהשענות בלעדית על עצמה-גרעינית.

על אף השמחה הטבעית של כל מחבר אשר
זוכה בתגובה לחיבורו, (הכונה למאמרי „המלכה
החליפה לבושה — אך כתרה לא חוסר“, ב„מע'
רכות“, חוב' קכ"ג, שבעקבותיו נכתב והופיע
בחוב' קכ"ח, המאמר „עתידי חיל-הרגלים — או
עתידי האדם הלוחם?“ מאת אל"מ ע. נרקיס),
וכן על אף השמחה המכופלת שתגובה זו באה
מעטו של ידידי הותיק עוזי נרקיס — התעצבתי
בכ"ז לא-מעט בהיזכחי שחוש-ההומור הפלמחי
המוצק שלו, הנודע מאז ימי „ההגנה“, נגוע עתה
במקצת בפסימיות של סאן-ז'רמן דה-פרה.

ואשר לגופו של הנושא, הריני מזדהה עם
שתי הנחות-היסוד של אל"מ ע. נרקיס: הרא'
שונה, כי אף אחד מהגושים המתמודדים לא
ייוס מדעת מלחמה תרמו-גרעינית; והשניה, כי
ה„גוש המזרחי“ ודאי שאינו רואה מלחמה כזאת
כדרך נאותה להשגת מטרותיו החובקות ורועות-
עולם, אלא לשם כך פיתח הוא דרכי-פעולה אחר-
רות, שאפשר לכנותן בצורות שונות — ושאני
מגדירן בשם הכולל „מלחמה קרה“. אכן, הנחות
אלה היו ממש נקודת-המוצא לסקירתני ההיא על
תפקיד חיל-הרגלים בצבא החדיש.

המחלוקת בין חברי לביני היא איפוא
במסקנות.

אל"מ נרקיס טוען באופן פחות או יותר ברור
ש„מלחמות מוגבלות“ לא תתכנה בעתיד — ואין
על-כן, בעצם, חשיבות מרובה לכיתות „שגר-
תיים“, ובתוכם לזרוע-היבשתית בכללה ולחיל-
הרגלים בפרט.

לכך מביא הוא ראיות אחדות:

...דמו בנפשכם כי הרוסים נכנסו
לברלין-המערבית, כהגשמת סחיטה פרמ-
נטטית — אך טעו בהערכת התוצאות,
והאמריקאים הפעילו בכל זאת כוח
(ויש להם לצורך זה רק כוח גרעיני), ב'
מידה שהאמריקאים לא היו מפעילים כוח,
היתה אירופה אובדת בנחת, מדינה אחר

ההתפתחות הטכנית של ימינו; הסינתאטיס — דמות הצבאות החדשים, אשר דוקא בעקבות ההתקדמות המדעית וההומרית המסחררת חוזרת עתה לדפוסים פשוטים ושורשיים יותר, ש— לכאורה אף הגם בגדר „פרימיטיביים“.

אצל חברי עוזי המלה „דיאלקטיקה“ עוררה שורה שלמה של אסוציאציות — החל מהאגל עבור אל מרכס ולנין וכלה בקץ-היקום; דברים אשר מעידים אמנם על רוחבת-פיסה, אך שייכור תם לענין המדובר אינה רבה.

אין כלל ספק בכך שלמעבר מקורות-היניקה והיכולת האוביקטיבית לחדש את מחשבתו הצבאית ואת דפוסיו הצבאיים; אך האם יהיה לו גם הכושר הסוביקטיבי לכך, דבר זה מוטל עדיין בספק. ברור הוא שהיעדר כושר כזה לא יהיה זהה עם „קץ-היקום“, ברם, עלול הוא להיות זהה עם קצו של המערב, כמסגרת פוליטית-סוציאלית מוגדרת, ושל כל הערכים שעליהם מושתתת מסגרת זאת.

עם זאת מצויים סימנים לא-מעטים המוכיחים שקיימים עדיין רצון-חיים ורוח-חיים בתוך העולם הדמוקרטי — רצון אשר מתבטא גם בשטח הצבאי. ואחת הדוגמאות לכך היא שגם בית-הספר הגבוה שבו חברי עוזי לא רק קיבל חלק של השכלתו הצבאית הגבוהה, אלא יתכן אף מקצת מהשראתו הפסימית — והוא בית-הספר-הגבוה למלחמה שבפריז — החלו להיות מורגשות השפעותיה של התמורה שהסתמנה באופן בולט עוד אשתקד ב„אח“ שלו שמעבר לאוקינוס, בבית-הספר-לפיקוד ומטה האמריקאי. זה האחרון שינה מן-הקצה אל-הקצה את פרק התרגילים המבצעיים שבתכנית-הלימודים שלו, והדגש אשר בשנה שלפני-כן היה על המלחמה הגרעינית, הועתק עתה אל מבצעים „שגרתיים“ מגוונים, במסגרת ההיאבקות-הקרה הכל-מקפת. יסלח לי לכן ידידי אם ייאמר לו שלפי התרשמותו של החתום-מטה לא עקב הוא במידה מספקת אחרי האופנה הפריזאית, ועודנו לוי בש את „שמלת-השק“ של השענות בלעדית על עצמה-גרעינית — אשר אי-אפשר עוד להופיע בה ב„חברה הטובה“. ובניתיים הרי מצויה כבר „תפאורה“ חדישה ומושכת יותר בתחום מושגי-המלחמה — אשר אף תהלוך אותו כאיש חיל-רגלים ותיק, מנוסה ומצטיין במערכותיו של צה"ל.

שנית, כבר מזה תקופת-זמן לא כל-כך קצרה ניכרת — מתוך הספרות המקצועית ומתוך מגע בלתי-אמצעי עם אישים — התקוממות מסוימת נגד תורה זו, ואף התנערות ממנה, לפחות בקרב צבאות אירופה חשובים אחדים.

רבים מבין העומדים בראש צבאות אלה סבורים שמה שנאמר פעם על-ידי האדמירל מאהאן לגבי עצמת-הים יפה כיום לגבי העצמה של כלל הכוחות-המזוינים של מדינה או איגוד-מדינות: עיקר-חשיבותם לא כל-כך במה שהם מבצעים בפועל — כאשר ביכולתם הגלומה בהם ובאפשרויות הביצוע על ידם, כפי שהללו נראות בעיני יריב פוטנציאלי.

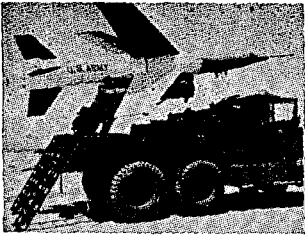
מובן מאליו שכוח אשר יש לו כושר-לחימה גרעיני בלבד, אינו מסוגל להרתיע את הצד-שכנגד אם הלו אמנם הנו גם בעצמו בעל כושר כזה, ונוסף על כך יש לו אף כושר-לחימה רב בלחימה „בלתי שגרית“ — אם כי לא-גרעינית — בגילויה הרבים (כגון פרטיזנים, וכוחות מלחמת-חיתרה לסוגיהם) — ואשר על-כן שולט הוא על בית-נשק הכולל את הכלים המגוונים ביותר: — החל מהטיל הבין-יבשתי וכלה בפר-טיון שבגיונגלים של אסיה ובמדבריות של אפ-ריקה; מהדיביזיה המשוריינת והמוטסת החדשה — וכלה במשלחות הצבאיות כגון אלו שבקע"ם ובעיראק.

רבים וכן טובים במערב הגיעו למסקנה ש— כדי להתמודד עם יריב מעין-זה יש לחדש — ואפילו לשנות מיסודם — את התפיסות האסטר-טגיות, ובעקבות כך אף את מבנה הכוחות והרכבם, של הברית הצפון-אטלנטית.

מטבע הדברים הוא שחשבון-נפש כזה, באם ייערך, יצטרך לטפל לא-מעט ביעודו של חיל-הרגלים ומקומו במלחמות-זמננו, באותן שלוש המתכונות שציינתי אותן ברשימתי: — א. במע-רד-ההרתעה למניעת מלחמה גרעינית; ב. במ-שימות שאפשר להגדין כ„מלחמות מוגבלות“ (ואין העובדה שאך מבצעים מעטים מסוג זה התנהלו כמשך שלוש השנים האחרונות מלמדת כי לא יתנהלו בעתיד); ובסופו-של-דבר, במת-כונת המיליציונית המרחבית, כגורם צבאי, מדי-ני וחברתי כאחד. לתופעה האחרונה התכונתי ב-דברי על החוק הדיאלקטי אשר שולט בהתפת-חות הצבאית (התאטיס — הצבאות לפי מהותם שבתקופה הטרומ-גרעינית; האנטי-תאטיס —

הגברת עצמתה

של ארטילריית התפעול המרוכז - כיצד?

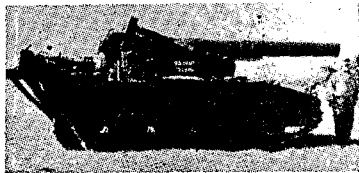

לחקצותה לכל דיביזיה - לא עוד גודל אחד בלבד, כי אם יותר מזה.

אם אמנם יתגשם המעבר הכללי מן הקוטר של 10.5 ס"מ לקוטר של 15 ס"מ בתור קוטר העיקרי של ארטילריית עוצבות צבא השדה - הרי יש בזה משום המשך ההתפתחות עקבי, לפי אותן המגמות הגלומות במסורתו של חיל התותחנים מאז. אך האם יעלו במציאות צבאות זמננו על דרך זו - דבר זה תלוי בעצם בכך כיצד נעריך את סיכויי פיתוחן של הרקטות בעתיד הקרוב, מצד אחד - ובמידת הכפיתות למעשה לאותו ציוד ארטילרי המצוי כבר בצבאות, מן הצד השני.

אכן, דרך אחרת להמשך ההתפתחות מוליכה אל ארטילריה רקטית. הכוונה היא עתה לרקטות "יחיד" - בין בלתי מונחות ובין מונחות, (על רקטות ה"מסח" המשוגרות ממתקני ירי מרובי קנים והד נועדות לטוחים קצרים - כמעט ואין מדברים עוד בצבאות). טילים אלה מאפשרים להשיג את כל טווחי הירי הנדרשים, וכן להגביר גם את מחקי הפגיעה במטרה וגם את הניידות הקרבית. אלא שרבים הם הסבורים כי תנאי לכך הוא המעבר אל ראשים אטומיים, שכן רקטת ה"יחיד" הנורית חייבת לשמש תחליף למהלומת האש, משך כמה וכמה דקות, של כלל הארטילריה הדיביזיונית ה"מקובלת" בשלמותה. בסיכום, ניתן לאמור כי יותר ויותר הופך להכרחי המעבר לקטרים גדולים יותר, ולכלי יריה מתניעים - או להנהגת טילים בעלי ראש אטומי. הצבאות הגדולים נוקטים, כידוע, בדרך השניה. בעיה בפני עצמה תהיה סוגיית הארטילריה של עוצבות ממוכנות, אשר תפעולה מתבצע במסגרת תנאים טקטיים ו-טכניים מיוחדים; מקובל עתה לחשוב שבעוצבות כאלו יידרשו כלי יריה מתניעים לצרכי סיוע ישיר - וטילים לתפקידי סיוע כללי.

מחוז סקירתו של קצין תותחנים שביצרי, הטוקרית את הרקע לתיקוני יסוד המונחים עתה בארטילריה של צבא שביצריה.

בצבאות זמננו בולט יותר ויותר הצורך בהגברת מרחיקה לכת של עצמת האש אשר לאותם כוחות ארטילריים המופעלים במרוכז. על ידי פיקוד של עוצבה גדולה (דיביזיה, קורפוס - להבדיל מן ה- ארטילריה המצופת במישרין ליחידות, או לעוצבות קטנות, של רגלים או שריון). מצד אחד ניתן להשיג הגברת זו של עצמת האש בדרך של שיפורים ארגוניים בגדודי הארטילריה (כגון - הנהגת גודל הבנוי על 18 כל"י יריה - 3 סוללות בנות 6 כלים); אך הכרחי גם פיתוח גוסף בתחום "טכניקת ההנשק". הכוונה היא להגדלת הקטרים - אך גם לתוספת ראשי מחץ אטומיים; וכן - מעל לכל - יש להגביר את הניידות, המתבטאת בטכניקה של ניתוק קרב.

אשר להגדלת טווחי הירי - שהיא אחת היסודות המהיים את עצמת האש הכוללת - נתחמו ב- ארטילריה ה"קלסית" גבולות מסוימים. על יסוד החקר וגיסוי יסודי, החישובים המרוכבים הכרוכים בכל אלה, נתברר כי על ידי שימוש בצורות חדירות של תומרי הודף, שלא היו ידועות בעבר, וכן בעזרת גקטיה בתצורות מיוחדות של פגזים, ניתן להגיע לידי טווחי ירי שבהם מספר הק"מ הנו כפול בערך, לעומת מספר הס"מ שבגודלו של קוטר הקנה. הרי שניתן להשיג בשביל תותחים בני 15 ס"מ טוחים עד כדי 30 ק"מ - דהיינו, אותו טוח עצמו הנחשב עתה להכרחי בשביל הכוחות הארטילריים שב"תפעול מרוכז"; וזאת לזכור, שלפי ההתפתחות הטכנית האחרונה כבר מאפשר קוטר כזה אף את השימוש בתחמושת תותחים אטומית. אך כל"י יריה כאלה הנם לע"ע כבדים מאוד, ועל תפעולם אפשר לחשוב רק במידה שיהיו אלה כל"י יריה בעלי היסע עצמי. ואילו בקוטר של 10.5 ס"מ (והמדובר הוא בתותחים - ולא בהוביצרים) ניתן, במקרה הטוב ביותר, להגיע רק לטוח של 20 ק"מ - ואין הוא מספק את הצרכים אלא ברוחק רב. יש לחשוב כי כל"י יריה בעלי קוטר כזה, עם טווחי הירי המצומצם שלהם, יוכלו להשאר בשימוש רק בתנאי שבעתיד יועמד סוג ארטילריה זה, יותר מאשר בעבר, תחת פיקודה הישיר של "קבוצת הקרב" או של הרגימנט (כבצבא ארה"ב), או של הבריגדה (בצבא הבריטי). ואם התפעול בצורת גוש ארטילריה מדרגים כזים יהיה לגביו יותר בגדר "יוצא מן הכלל" מאשר בגדר כלל. אלא שהדבר יחייב גם שבעתיד ישנו את החישוב לגבי ה"מנה" של סיוע ארטילרי, ה- שאובה מן הארטילריה של סיוע כללי, אשר יש